

PERSBERICHT
7 september 2023

Themadag rond kunstenaar Charlotte Salomon, 'moeder van de graphic novel', bij Film by the Sea

(Beeld: zelfportret van Charlotte Salomon uit 1940)

Film by the Sea presenteert op dinsdag 12 september een speciaal filmprogramma rond kunstenaar Charlotte Salomon (1917 – 1943), bestaande uit twee documentaires, een speelfilm en een animatiefilm. Directe aanleiding is de nieuwe documentaire *Charlotte Salomon, la jeune fille et la vie*, die bij *Film by the Sea* zijn Nederlandse première beleeft en ingeleid zal worden door kunsthistoricus Judith Belinfante. De 25e editie van *Film by the Sea* loopt van 8 tot en met 17 september in Vlissingen en diverse andere steden in Zeeland en Noord-Brabant. Bekijk het volledige programma [hier](#).

De Duits-Joodse kunstenaar Charlotte Salomon groeide op in Berlijn en vluchtte, toen de Jodenvervolging verhevigde, in 1939 naar haar naar Zuid Frankrijk gevluchte grootouders. Tussen 1940 en 1942 maakte zij daar een uniek 'Gesamtkunstwerk': een mix van beeld in gouaches, teksten, literatuur, film en muziek waarmee ze haar levensverhaal vertelde, van haar tijd als jong meisje in Berlijn tot de opkomst van het nazisme en haar eigen vlucht naar Zuid-Frankrijk.

Omdat ze in 1943 bang was ook in Zuid Frankrijk gearresteerd te zullen worden door de Nazi's, vertrouwde ze haar levenswerk toe aan haar dokter Moridis met de woorden: 'Zorg er goed voor, dit is mijn hele leven.' Charlotte werd gedeporteerd naar Auschwitz, waar ze op 24 september 1943 op 26-jarige leeftijd, zwanger, werd vermoord.

1981 was een belangrijk jaar voor het onder de aandacht brengen van dit unieke kunstwerk, waarvan een aantal losse tekeningen en gouaches in 1961 voor het eerst geëxposeerd werden in Museum Fodor in Amsterdam. In 1963 verscheen het eerste boek met 80 afbeeldingen. Tournées in Duitsland en Israël volgden. In 1971 werd het hele werk geschonken door de ouders van Charlotte Salomon aan het Joods Historisch Museum. Sindsdien is Judith Belinfante bij het werk betrokken geweest tot 2020.

De speelfilm van Frans Weisz ging in 1981 première nadat hij er vanaf 1972 aan gewerkt had. Tegelijk werd de eerste expositie gehouden in het Joods Historisch Museum waarin een deel van het werk getoond werd in de door kunstenaar aangegeven volgorde. Alle genummerde bladen verschenen toen ook voor het eerst in boekvorm uitgegeven door The Viking Press in samenwerking met kunsthistoricus Gary Schwartz onder de titel 'Charlotte Salomon. Leven of theater? Een autobiografisch zangspel in 769 gouaches'. De uitgave verscheen gelijktijdig in het Nederlands, Engels en Duits en bevat een voorwoord van de toenmalige directeur van het Joods Museum Judith Belinfante en een introductie van dichteres Judith Herzberg. 'Leben oder Theater' kon de reis door de wereld beginnen.

75 exposities zijn er sindsdien geweest, vele wetenschappelijke en populaire boeken gepubliceerd, films gemaakt. Steeds weer ontdekt een nieuw publiek dat wat hem aanspreekt in een werk dat meer dan 80 jaar oud is. Nu zijn dat de lezers van graphic novels en ook Charlottes leven werd onderwerp van een graphic novel, 'Charlotte Salomon: Les couleurs de l'âme' ('Charlotte Salomon: de kleuren van de ziel') van Ilaria Ferramosca.

Filmmaker Frans Weisz maakte twee films over Charlotte Salomon, een speelfilm (1981) en een documentaire (2012) die een belangrijk aanvullend verhaal vertelt. Beide zijn te zien tijdens *Film by the Sea* en worden ingeleid door filmjournalist **Harry Hosman**, van wie op 18 september het boek 'Frans Weisz. Dagboek van een filmmaker' verschijnt.

Historicus en politicus **Judith Belinfante** was van 1976 tot 1998 directeur van het Joods Historisch Museum in Amsterdam. Zij verzorgt tijdens *Film by the Sea* een inleiding bij de nieuwe documentaire *Charlotte Salomon, la jeune fille et la vie*.

Charlotte Salomon, la jeune fille et la vie

Deze nieuwe documentaire van Delphine Coulin en Muriel Coulin biedt een nieuwe en intieme kijk op het leven van de kunstenaar Charlotte Salomon die, hoewel pas 26 jaar oud toen ze in Auschwitz werd vermoord, vóór haar deportatie een verbazingwekkende hoeveelheid kunstwerken voltooide. De film, verteld vanuit haar eigen perspectief en voorzien van een overvloed aan historische beelden, duikt in Charlottes jeugd in Berlijn, haar ontsnapping naar Zuid-Frankrijk na de opkomst van de nazi's, haar liefdesrelatie met muziekleraar Daberlohn en de creatieve explosie die resulteerde in haar briljante Gesamtkunstwerk *Leven? Of theater?*: een creatie die zijn tijd vooruit was, waarin ze gouaches, tekst en muziek combineerde, en die met terugwerkende kracht wel de eerste graphic novel wordt genoemd.

Regie: Delphine en Muriel Coulin | Frankrijk, 2022 | 75 min | Documentaire | Voice-over: Mathieu Amalrik, Vicky Krieps, Nathalie Richard, Hanna Schygulla

Charlotte (1981)

Het levensverhaal van Charlotte Salomon kon zich geen toegewijder verfilmer wensen dan Frans Weisz, die vanaf de eerste expositie in het Joods Historisch Museum in 1972 jarenlang moest knokken om ongeïnteresseerde financiers over de streep te trekken. Het resultaat is een waar *labour of love*, dat de belangstelling voor het werk van de jonggestorven kunstenaar een belangrijke impuls zou geven. Maar ook de regisseur, ontvanger van Film by the Sea's Career Achievement Award 2021, mocht terugkijken op een fraaie artistieke comeback.

Leven? Of theater?

Regie: Frans Weisz | Nederland, West-Duitsland, GB, Italië, 1981 | 96 min | Biografisch drama | Met: Birgit Doll, Derek Jacobi, Brigitte Horney, Elisabeth Trissenaar

Leven? Of theater?

Ruim dertig jaar na zijn speelfilm *Charlotte* maakte Frans Weisz deze documentaire over de Duitse kunstenares Charlotte Salomon. Een brief over de dood van haar grootvader, waarvan de filmmaker destijds geen gebruik kon maken, levert een even confronterende als aangrijpende aanvulling op Charlottes levensverhaal.

Regie: Frans Weisz | Nederland, 2012 | 86 min | Documentaire | Met: Birgit Doll

Charlotte (2021)

Animatiefilm geïnspireerd op *Leven? Of Theater?*, het autobiografische kunstwerk dat de Duits-Joodse kunstenares Charlotte Salomon maakte tussen 1941 en 1943, voordat ze naar Auschwitz werd gedeporteerd en daar werd vermoord. Deze film bevat ook het eerder op verzoek van Charlottes stiefmoeder verwijderde verhaal over de dood van haar grootvader.

Regie: Tahir Rana, Eric Warin | Canada, Frankrijk, België, 2021 | 92 min | Biografische animatiefilm | Stemmen: Keira Knightly, Jim Broadbent, Brenda Blethyn, Marion Cotillard

Over Film by the Sea

Film by the Sea is het vierde filmfestival van Nederland en jaarlijks één van de belangrijkste culturele evenementen in Zeeland. Van 8 tot en met 17 september 2023 beleeft het festival zijn 25e editie. Niet alleen boekverfilmingen en Franstalige films, maar ook Zeeuwse films en documentaires krijgen veel aandacht. In de sectie Panorama worden de beste nieuwe kwaliteitsfilms van dit moment vertoond.

Volg *Film by the Sea* het hele jaar door voor film- en festivalnieuws via [Facebook](#), [Instagram](#), [Twitter](#), [LinkedIn](#) en de [website](#).

NOOT VOOR DE REDACTIE

Beeldmateriaal van *Film by the Sea* vind je [hier](#).

Voor interviewverzoeken en meer informatie:

Triple P Entertainment | Pauline Verhoeven | T: 035 698 2106 | M: 06 26 22 04 41

E: pauline@triplepentertainment.nl | www.triplepentertainment.nl | [Facebook](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#)